C/2025/3947

2025 7 18

KOMISIJOS SPRENDIMAS

2025 m. liepos 16 d.

dėl valstybių narių kaimo plėtros programų, kurioms patvirtinta Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) 2014–2022 m. laikotarpio parama, užbaigimo gairių patvirtinimo

(C/2025/3947)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

kadangi:

1) valstybių narių kaimo plėtros programos, kurioms patvirtinta Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) 2014–2020 m. programavimo laikotarpio parama, priimtos pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1305/2013 ([1]), o Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2020/2220 ([2]) pratęstos iki 2022 m. gruodžio 31 d.;

2) atsižvelgiant į tai, kad šias kaimo plėtros programas svarbu laiku ir veiksmingai užbaigti visų pirma pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1303/2013 ([3]), Reglamentą (ES) Nr. 1305/2013, Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1306/2013 ([4]), Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) Nr. 907/2014 ([5]) ir Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) Nr. 908/2014 ([6]), būtina pateikti tinkamas šių programų užbaigimo rekomendacijas;

3) valstybių narių 2014–2022 m. kaimo plėtros programų užbaigimas bus grindžiamas 2007–2013 m. laikotarpio kaimo plėtros programų užbaigimo patirtimi, taigi reikėtų pasiūlyti supaprastintas procedūras, kuriomis siekiama remtis geriausia patirtimi, nustatyta užbaigiant ankstesnį laikotarpį;

([1]) 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005, (OL L 347, 2013 12 20, p. 487, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1305/oj).

([2]) 2020 m. gruodžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/2220, kuriuo nustatomos tam tikros pereinamojo laikotarpio nuostatos dėl 2021 m. ir 2022 m. paramos iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF), ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013, (ES) Nr. 1306/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013, kiek tai susiję su 2021 m. ir 2022 m. ištekliais ir taikymu, ir Reglamentas (ES) Nr. 1308/2013, kiek tai susiję su 2021 m. ir 2022 m. ištekliais ir tokios paramos skirstymu, (OL L 437, 2020 12 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2220/oj).

([3]) 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui bei Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006, (OL L 347, 2013 12 20, p. 320, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1303/oj).

([4]) 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008 (OL L 347, 2013 12 20, p. 549, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1306/oj).

([5]) 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 907/2014, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatos dėl mokėjimo agentūrų ir kitų įstaigų, finansų valdymo, sąskaitų patvirtinimo, užstatų ir dėl euro naudojimo, (OL L 255, 2014 8 28, p. 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2014/907/oj).

([6]) 2014 m. rugpjūčio 6 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 908/2014, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 taikymo taisyklės, susijusios su mokėjimo agentūromis ir kitomis įstaigomis, finansų valdymu, sąskaitų patvirtinimu, patikrų taisyklėmis, užstatais ir skaidrumu (OL L 255, 2014 8 28, p. 59, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2014/908/oj).

4) gairėmis siekiama supaprastinti užbaigimo procesą, t. y. nustatyti metodinę sistemą, pagal kurią turėtų būti užbaigta neįvykdytų Sąjungos biudžetinių įsipareigojimų finansinio įvykdymo procedūra – išmokėtas galutinis likutis, susigrąžintos nepagrįstai išmokėtos sumos ir (arba) panaikinti visi neįvykdyti įsipareigojimai;

5) todėl gaires reikėtų patvirtinti,

NUSPRENDĖ:

Vienintelis straipsnis

Patvirtinamos priede pateiktos Komisijos parengtos valstybių narių kaimo plėtros programų, kurioms patvirtinta Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) 2014–2022 m. laikotarpio parama, užbaigimo gairės.

Priimta Briuselyje 2025 m. liepos 16 d.

Komisijos vardu
Christophe HANSEN
Komisijos narys

PRIEDAS

2014–2022 M. KAIMO PLĖTROS PROGRAMŲ UŽBAIGIMO GAIRĖS

1. **BENDRIEJI PROGRAMŲ UŽBAIGIMO PRINCIPAI**

Valstybių narių kaimo plėtros programos, 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu finansuojamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, priimtos pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1305/2013 ([1]). Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 26 straipsnio 1 dalyje nustatytas laikotarpis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2020/2220 ([2]) pratęstas iki 2022 m. gruodžio 31 d. Todėl šios gairės taikomos 2014–2022 m. programavimo laikotarpiu.

Šios gairės taikomos kaimo plėtros programų užbaigimui pagal Reglamentą (ES) Nr. 1303/2013 ([3]), Reglamentą (ES) Nr. 1305/2013, Reglamentą (ES) Nr. 1306/2013 ([4]), Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) Nr. 907/2014 ([5]), Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) Nr. 908/2014 ([6]), Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) Nr. 808/2014 ([7]) ir Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) Nr. 809/2014 ([8]).

Programų užbaigimas – finansinis neįvykdytų Sąjungos biudžetinių įsipareigojimų įvykdymas (eurais), kai valstybei narei išmokamas galutinis kiekvienos kaimo plėtros programos (KPP) lėšų likutis (eurais) arba susigrąžinamos Komisijos valstybei narei nepagrįstai išmokėtos sumos (eurais) ir panaikinami įsipareigojimai (eurais), susiję su galutinio likučio mokėjimu.

Visos Komisijos ir valstybių narių teisės ir pareigos, susijusios su finansine parama, lieka galioti iki kaimo plėtros programų užbaigimo. KPP užbaigimas neturi įtakos Komisijos teisei taikyti tolesnes finansines pataisas arba susigrąžinti nepagrįstai išmokėtas sumas.

([1]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005, (OL L 347, 2013 12 20, p. 487, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1305/oj).

([2]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/2220, kuriuo nustatomos tam tikros pereinamojo laikotarpio nuostatos dėl 2021 m. ir 2022 m. paramos iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF), ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013, (ES) Nr. 1306/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013, kiek tai susiję su 2021 m. ir 2022 m. ištekliais ir taikymu, ir Reglamentas (ES) Nr. 1308/2013, kiek tai susiję su 2021 m. ir 2022 m. ištekliais ir tokios paramos skirstymu, (OL L 437, 2020 12 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2220/oj).

([3]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006, (OL L 347 2013 12 20, p. 320, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1303/oj).

([4]) 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008, (OL L 347, 2013 12 20, p. 549, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1306/oj).

([5]) 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 907/2014, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatos dėl mokėjimo agentūrų ir kitų įstaigų, finansų valdymo, sąskaitų patvirtinimo, užstatų ir dėl euro naudojimo, (OL L 255, 2014 8 28, p. 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2014/907/oj).

([6]) 2014 m. rugpjūčio 6 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 908/2014, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 taikymo taisyklės, susijusios su mokėjimo agentūromis ir kitomis įstaigomis, finansų valdymu, sąskaitų patvirtinimu, patikrų taisyklėmis, užstatais ir skaidrumu, (OL L 255, 2014 8 28, p. 59, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2014/908/oj).

([7]) 2014 m. liepos 17 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 808/2014, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, taikymo taisyklės, (OL L 227, 2014 7 31, p. 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2014/808/oj).

([8]) 2014 m. liepos 17 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 809/2014, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatų dėl integruotos administravimo ir kontrolės sistemos, kaimo plėtros priemonių ir kompleksinės paramos taikymo taisyklės, (OL L 227, 2014 7 31, p. 69, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2014/809/oj).

Kaip paaiškinta pirmiau, 2020 m. priimtu Reglamentu (ES) 2020/2220 (Pereinamojo laikotarpio reglamentas) Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 26 straipsnio 1 dalyje nustatytas laikotarpis pratęstas iki 2022 m. gruodžio 31 d. (žr. Reglamento (ES) 2020/2220 1 straipsnio 1 dalį)

Pereinamojo laikotarpio reglamente taip pat numatyta galimybė 2021 m. ir 2022 m. kaimo plėtros programoms skirti papildomą finansavimą Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės ([9]) lėšomis, siekiant mažinti COVID-19 krizės poveikį ir jos padarinius Sąjungos žemės ūkio sektoriui ir kaimo vietovėms. Vis dėlto papildomoms Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės lėšoms taikomos tam tikros sąlygos, todėl jos turėjo būti programuojamos ir stebimos atskirai nuo EŽŪFKP paramos kaimo plėtrai. Nepaisant šio lėšų atskyrimo, taikomos taisyklės, nustatytos Reglamente (ES) Nr. 1305/2013, įskaitant taisykles dėl kaimo plėtros programų pakeitimų, Reglamente (ES) Nr. 1306/2013, įskaitant taisykles dėl automatinio įsipareigojimų panaikinimo, ir Reglamente (ES) Nr. 1307/2013, nebent Pereinamojo laikotarpio reglamente numatyta kitaip. 2014–2022 m. kaimo plėtros programos, kurioms skirta Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės lėšų, bus užbaigtos tuo pat metu kaip ir EŽŪFKP lėšomis remiamos programos. Visos EŽŪFKP lėšoms taikomos taisyklės taip pat taikomos Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės lėšoms, jei nenurodyta kitaip.

Pereinamojo laikotarpio reglamentu 2014–2022 m. kaimo plėtros programų (išskyrus Jungtinės Karalystės programas) įgyvendinimo laikotarpis pratęstas dar dvejiems metams ([10]). Joms skirtas papildomas finansavimas EŽŪFKP ir Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės lėšomis ir jos bus pratęstos iki 2025 m. pabaigos (kaimo plėtros programų tinkamumo finansuoti laikotarpio pabaigos) ([11]).

2. PASIRENGIMAS UŽBAIGTI PROGRAMAS

2.1. Gairės ir pagalba

Komisija glaudžiai bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, kad, rengiantis užbaigti programas, suteiktų reikiamas gaires ir pagalbą.

2.2. Paskutinio prašymo dėl programų pakeitimo pateikimo terminai

Kaimo plėtros programų pakeitimų tvarka ir terminai nustatyti Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 808/2014 4 straipsnyje.

2.2.1. *Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 808/2014 4 straipsnio 2 dalis.*

— Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 11 straipsnio a punkto i papunktyje nurodyto tipo programų pakeitimai programavimo laikotarpiu gali būti siūlomi ne daugiau kaip keturis kartus.

— Dėl visų kitų tipų pakeitimų kartu gali būti pateiktas tik vienas kiekvienos programos pakeitimo pasiūlymas per kalendorinius metus, išskyrus 2025 m. 2025 m. yra vieninteliai metai, kuriais gali būti pateiktas daugiau nei vienas pakeitimo pasiūlymas, jei derinami pakeitimai išskirtinai susiję su finansavimo plano pritaikymu, įskaitant dėl pritaikymo atsiradusius rodiklių plano pokyčius. Be to, dėl visų kitų tipų pakeitimų kartu per programavimo laikotarpį gali būti pateikti keturi papildomi kiekvienos programos pakeitimų pasiūlymai. Valstybės narės gali pasinaudoti šiais papildomais pakeitimų pasiūlymais 2025 m., jei jie nepanaudojami anksčiau.

2.2.2. *Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 808/2014 4 straipsnio 3 dalis.*

— Paskutinį Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 11 straipsnio a punkto iii papunktyje nurodyto tipo programos pakeitimą valstybės narės Komisijai turi pateikti iki 2022 m. rugsėjo 30 d.

— Kitų tipų programos pakeitimai Komisijai turi būti pateikti iki 2025 m. rugsėjo 30 d.

([9]) 2020 m. gruodžio 14 d. Tarybos reglamentas (ES) 2020/2094, kuriuo nustatoma Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonė atsigavimui po COVID-19 krizės paremti, (OL L 433I, 2020 12 22, p. 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2094/oj).

([10]) Reglamento (ES) 2020/2220 1 straipsnis.

([11]) Reglamento (ES) 2020/2220 2 straipsnio 2 dalimi pratęstas tinkamumo finansuoti iš EŽŪFKP laikotarpis, kaip nustatyta Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 65 straipsnio 2 dalyje.

2.3. **Ketvirčio išlaidų deklaracijų teikimas prieš užbaigiant programas**

Valstybės narės, laikydamosi Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 22 straipsnio 2 dalyje nustatytų terminų, turi toliau teikti mokėjimo agentūros iki galutinės išlaidų tinkamumo finansuoti datos patirtų išlaidų ketvirčio deklaracijas. Taigi paskutinė ketvirčio išlaidų deklaracija, kuri turi būti pateikta Komisijai, yra 2025 m. ketvirtojo ketvirčio išlaidų deklaracija, kuri turi būti pateikta iki 2026 m. sausio 31 d.

Bendra išankstinio finansavimo ir tarpinių išmokų, kurias Komisija išmoka pagal atitinkamą programą, suma neturi viršyti 95 proc. viso atitinkamoje programoje numatyto EŽŪFKP ir Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės įnašo ([12]). Tai reiškia, kad Komisija turės nustoti kompensuoti ketvirčio deklaracijose nurodytas išlaidas, kai bendra atitinkamai KPP išmokėta suma pasieks 95 proc. viso sudėtinio EŽŪFKP ir Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės įnašo (nustatyto naujausioje sprendimo, kuriuo patvirtinama atitinkama programa, redakcijoje).

Kai įgyvendinant atitinkamą KPP pasiekiamas 95 proc. viso sudėtinio EŽŪFKP ir Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės įnašo lygis, Komisija kartu su kiekviena paskesne išlaidų deklaracija patvirtins išankstinio finansavimo sumas. Galutinis atitinkamos programos lėšų likutis bus išmokėtas arba susigrąžintas užbaigus programą.

3. **IŠLAIDŲ TINKAMUMAS FINANSUOTI**

3.1. **Išlaidų tinkamumo finansuoti galutinis terminas ir bendrosios taikomos taisyklės**

Pagal Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 65 straipsnio 2 dalį ([13]) galutinė išlaidų tinkamumo finansuoti data yra 2025 m. gruodžio 31 d., o tai reiškia, kad paramos gavėjas išlaidas turėtų patirti ir jos turėtų būti apmokėtos iki 2025 m. gruodžio 31 d. Be to, išlaidos bus tinkamos finansuoti EŽŪFKP (ir Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės) įnašo lėšomis tik jeigu mokėjimo agentūra atitinkamą paramą faktiškai išmokės iki 2025 m. gruodžio 31 d.

Avansai už priemones, kurioms netaikoma integruota administravimo ir kontrolės sistema (ne IAKS priemonės) ([14]), leidžiami pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 42 ir 45 straipsnius. Pagal to reglamento 63 straipsnį, avansai turi būti užtikrinti banko garantija arba valdžios institucijos pateikta lygiaverte garantija. Garantija gali būti grąžinta, kai kompetentinga mokėjimo agentūra nustato, kad faktinių išlaidų, atitinkančių veiksmui skirtą viešąjį įnašą, suma viršija avanso sumą.

Kadangi 2025 m. yra paskutiniai KPP įgyvendinimo metai, valstybės narės turi patvirtinti paramos gavėjams išmokėtus avansus, susijusius su 2014–2022 m. programavimo laikotarpiu užbaigtais projektais.

Kalbant apie išlaidų perkėlimą, kaip nurodyta tolesniame 3.8 punkte, iki 2025 m. pabaigos nepatvirtintas avansas turėtų būti susietas su vykdomais projektais, kurių finansavimas pagal Reglamento (ES) 2021/2115 ([15]) 155 straipsnio 4 dalį bus užtikrintas pagal 2023–2027 m. bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) strateginį planą.

Bet koks nepatvirtintas ir (arba) nepanaudotas avansas 2014–2022 m. EŽŪFKP arba Europos ekonomikos gaivinimo priemonei, nesusijęs su išlaidų perkėlimu pagal BŽŪP strateginį planą iki 2025 m. gruodžio 31 d., turi būti susigrąžintas iš paramos gavėjo, siekiant apsaugoti Sąjungos finansinius interesus. Jei valstybė narė nepradės šių sumų susigrąžinimo procedūrų iki galutinės ataskaitos pateikimo termino arba nepraneš apie šių sumų atžvilgiu atliktą savitaisą galutinėse ataskaitose, Komisija išskaičiuos šias sumas iš galutinio likučio atlikdama finansinį ataskaitų patvirtinimą prieš užbaigiant programas.

([12]) Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 34 straipsnio 2 dalis.

([13]) Reglamento (ES) 2020/2220 2 straipsniu Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 65 straipsnio 2 dalyje nustatytas terminas pratęstas dvejiems metams.

([14]) Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 67 straipsnio 2 dalyje išvardytos kaimo plėtros priemonės, kurioms taikoma IAKS. Priemonės, kurioms IAKS netaikoma, yra priemonės, kurios nėra išvardytos šiame straipsnyje.

([15]) 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2115, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinų strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinų iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013, (OL L 435, 2021 12 6, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj).

Atitinkamos valstybės narės sertifikavimo įstaiga ataskaitoje dėl galutinių ataskaitų, kurios turi būti pateiktos iki 2026 m. birželio 30 d., turės patvirtinti, kad patvirtinami paramos gavėjams 2014–2022 m. programavimo laikotarpiu išmokėti avansai ir kad nepatvirtinti yra tik avansai, susiję su projektais, kurių galutiniai mokėjimai atlikti pagal 2023–2027 m. BŽŪP strateginį planą, arba kad ta valstybė narė yra pradėjusi būtinas susigrąžinimo procedūras.

3.2. **Papildomas nacionalinis finansavimas**

Tinkamumo finansuoti terminas (2025 m. gruodžio 31 d.) netaikomas papildomam nacionaliniam finansavimui. Todėl papildomos nacionalinės lėšos pagal kaimo plėtros programas skiriamos paramos gavėjams gali būti išmokamos po 2025 m. gruodžio 31 d.

Valstybės narės, laikydamosi valstybės pagalbos taisyklių, gali skirti ūkininkams papildomą nacionalinį finansavimą ne pagal kaimo plėtros programas. Jei papildomas nacionalinis finansavimas pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 82 straipsnį įtrauktas į kaimo plėtros planus, turi būti atliekamas atskiras vertinimas, ar išmokos, išmokėtos užbaigus programą, atitinka valstybės pagalbos taisykles. Valstybė narė turi iš anksto gauti tokį leidimą, kad užtikrintų išmokų paramos gavėjams atitiktį valstybės pagalbos taisyklėms.

Be to, valstybės narės yra atsakingos už tai, kad paramos gavėjai vykdytų savo įsipareigojimus visą nustatytą laikotarpį, net jei dalis įsipareigojimo apima laikotarpį po kaimo plėtros programos užbaigimo. Šiuo tikslu reikalaujama, kad valstybės narės iki įsipareigojimų vykdymo laikotarpio pabaigos atliktų reikiamas patikras pagal Reglamentą (ES) Nr. 1306/2013. Jei iki įsipareigojimų vykdymo laikotarpio pabaigos įsipareigojimai neįvykdomi arba įvykdomi tik iš dalies, valstybės narės privalo susigrąžinti atitinkamas sumas ir jas grąžinti į Sąjungos biudžetą (žr. pereinamojo laikotarpio taisykles, išdėstytas Reglamento (ES) 2021/2116 ([16]) 104 straipsnio 1 dalies a punkto iv papunktyje ir Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2022/1173 14 straipsnio b punkte).

3.3. **Finansinis planas. Išlaidų apribojimas pagal priemones**

Pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 36 straipsnio 3 dalies b punktą Komisija turi apriboti visas deklaruotas išlaidas, viršijančias galiojančiame kiekvienos priemonės finansiniame plane numatytas sumas.

Jei nustatyta išlaidų tam tikrai priemonei riba ir valstybė narė per Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 808/2014 4 straipsnyje nustatytus terminus atlieka tinkamai pagrįstus savo KPP pakeitimus, neįtrauktos išlaidos gali būti apmokėtos vėliau, kai Komisija patvirtina KPP pakeitimą (kaip nustatyta Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 23 straipsnio 2 dalyje).

3.4. **Specialios nuostatos dėl Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 59 straipsnio 4 dalies e, f ir g punktuose nurodytų veiksmų išlaidų**

Tolesniame skirsnyje paaiškinamos konkrečios nuostatos dėl Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 59 straipsnio 4 dalies e, f ir g punktuose nurodytų veiksmų išlaidų, kuriose numatytos nuostatos, leidžiančios nukrypti nuo 59 straipsnio 3 dalyje nustatytų EŽŪFKP įnašo normų. Šios nukrypti leidžiančios nuostatos taikomos konkrečiais atvejais, kai tam tikromis sąlygomis leidžiama taikyti didesnes bendro finansavimo normas, kurias reikia patikrinti ir galbūt pakoreguoti užbaigiant programas, kad būtų užtikrintas taisyklių laikymasis.

Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 59 straipsnio 4 dalies e punkte nustatyta, kad veiksmams, finansuojamiems lėšomis, pervestomis į EŽŪFKP taikant Reglamento (EB) Nr. 73/2009 136a straipsnio 1 dalį ir Reglamento (ES) Nr. 1307/2013 7 straipsnio 2 dalį bei 14 straipsnio 1 dalį, didžiausia taikoma bendro finansavimo norma yra 100 proc. Todėl šios nuostatos laikymasis bus tikrinamas užbaigiant programą. Jeigu valstybių narių deklaruotos bendros išlaidos viršys sumas, kurios buvo paskirtos kaip iš kitų fondų į EŽŪFKP pervestinos sumos, bus taikoma išmokų korekcija (ribojimas).

Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 59 straipsnio 4 dalies f punkte nustatyta, kad Airijai skirtai 100 mln. EUR sumai (2011 m. kainomis), Portugalijai skirtai 500 mln. EUR sumai (2011 m. kainomis) ir Kiprui skirtai 7 mln. EUR sumai (2011 m. kainomis) bendro finansavimo norma yra 100 proc.

([16]) 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2116 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1306/2013, (OL L 435, 2021 12 6, p. 187, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/oj).

Užbaigiant programas bus tikrinama, ar laikomasi Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 59 straipsnio 4 dalies f punkto nuostatų. Jei atitinkamų valstybių narių bendra deklaruotų visų išlaidų suma pagal visas atitinkamas biudžeto eilutes viršys sumas, skirtas pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 59 straipsnio 4 dalies f punktą, turės būti taikoma išmokų korekcija (ribojimas).

Pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 59 straipsnio 4 dalies g punktą valstybėms narėms (Graikijai ir Rumunijai), nuo 2014 m. sausio 1 d. gaunančioms finansinę paramą pagal SESV 136 ir 143 straipsnius, leidžiama padidinti EŽŪFKP įnašo normą ne daugiau kaip 10 procentinių punktų, iki iš viso 95 proc. išlaidų, patirtų per pirmuosius dvejus kaimo plėtros programos įgyvendinimo metus (t. y. Rumunijai iki 2017 m. antrojo ketvirčio, o Graikijai – iki 2017 m. ketvirtojo ketvirčio). Tačiau 59 straipsnio 4 dalies g punkte taip pat reikalaujama, kad EŽŪFKP įnašo norma, kuri būtų taikomas be šios nukrypti leidžiančios nuostatos, būtų taikoma visoms viešosioms išlaidoms, patirtoms per programavimo laikotarpį.

Užbaigiant programą Komisija patikrins, ar atitinkamos valstybės narės teisingai taikė laikiną nukrypti leidžiančią nuostatą pagal 59 straipsnio 4 dalies g punktą. Konkrečiai, Komisija patikrins, ar po dvejų metų laikotarpio naudojama įnašo norma neviršija visam programavimo laikotarpiui taikomų didžiausių normų, nustatytų 59 straipsnio 3 dalyje. Tikrinama, ar laikomasi Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 59 straipsnio 4 dalies g punkto nuostatų, o tais atvejais, kai jų nesilaikoma, turėtų būti atliekamos korekcijos.

3.5. **Specialios tinkamumo finansuoti taisyklės, taikomos finansinėmis priemonėmis remiamiems veiksmams pagal Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 42 straipsnį**

2014–2022 m. programavimo laikotarpiu EŽŪFKP vadovaujančiosios institucijos steigė tik paskolų ir garantijų fondus. Todėl šiose gairėse nėra išsamiai aptariamos nuosavo arba kvazinuosavo kapitalo finansinės priemonės.

Finansinių priemonių išlaidų tinkamumas finansuoti programų užbaigimo metu apibrėžtas Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 42 straipsnyje (ir atitinkamose Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 480/2014 ([17]) nuostatose, kaip paaiškinta toliau). Pagal Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 42 straipsnį programos užbaigimo metu tinkamos finansuoti finansinės priemonės išlaidos yra visa faktiškai įgyvendinant finansinę priemonę per tinkamumo finansuoti laikotarpį išmokėta programos įnašų suma arba garantijų atveju suma, dėl kurios prisiimti įsipareigojimai, kuri yra:

(a) mokėjimai galutiniams naudos gavėjams, o Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 37 straipsnio 7 dalyje nurodytais atvejais – mokėjimai galutinių naudos gavėjų naudai;

(b) lėšos, kurias įsipareigota skirti pagal garantijų sutartis, nepaisant to, ar garantijų sutartys dar galioja, ar jų galiojimas yra pasibaigęs, kurios skirtos galimiems nuostoliams pagal garantiją apmokėti, apskaičiuotiems pagal protingą *ex ante* rizikos vertinimą, taikytą atitinkamai padaugintam naujų paskolų arba kitų rizikos padalinimu grindžiamų priemonių, skirtų naujoms investicijoms į galutinius naudos gavėjus, skaičiui;

(c) kapitalizuotos palūkanų normų subsidijos arba garantijos mokesčio subsidijos, kurias reikia sumokėti per ne ilgesnį kaip 10 metų laikotarpį po tinkamumo finansuoti laikotarpio ir kurios yra naudojamos kartu su finansinėmis priemonėmis, mokamos į tam tikslui atidarytą sąlyginio deponavimo sąskaitą ir bus faktiškai išmokėtos pasibaigus tinkamumo finansuoti laikotarpiui, bet susijusios tik su paskolomis ir kitomis rizikos priemonėmis, kurios buvo išmokėtos investicijoms į galutinius naudos gavėjus per tinkamumo finansuoti laikotarpį;

(d) patirtų finansinės priemonės valdymo kaštų padengimas arba valdymo mokesčių sumokėjimas.

Tinkamomis finansuoti gali būti laikomos tik pagal Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 42 straipsnį patirtos išlaidos. Galutinių naudos gavėjų investicijos neturi būti užbaigtos.

Programos lėšos, pagal finansavimo susitarimą įsipareigotos skirti finansinei priemonei ir (arba) jau išmokėtos jai įgyvendinti, tačiau dar neišmokėtos galutiniams naudos gavėjams arba neatidėtos garantijų sutartims dėl išmokėtų pagrindinių paskolų ir kt., nėra tinkamos finansuoti išlaidos.

([17]) 2014 m. kovo 3 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 480/2014, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos, (OL L 138, 2014 5 13, p. 5, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2014/480/2019-05-30).

Tinkamumo finansuoti laikotarpiui ir vėlesniam galutinių ataskaitų pateikimui taikomos pereinamojo laikotarpio nuostatos, nustatytos Pereinamojo laikotarpio reglamento 1 straipsnyje ir 2 straipsnio 1 dalyje.

Kalbant apie paskolas, tinkamos finansuoti išlaidos yra galutiniams naudos gavėjams faktiškai išmokėtos programos lėšos, kaip nurodyta Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 42 straipsnyje. Programos lėšos, kurias įsipareigota skirti pagal susitarimus su galutiniais naudos gavėjais ir kurios nebuvo išmokėtos, nėra tinkamos finansuoti. Tinkamos finansuoti išlaidos taip pat yra palūkanų subsidijos, garantinio mokesčio subsidijos ir techninė parama, tinkamumo finansuoti laikotarpiu išmokėtos galutiniams naudos gavėjams.

Kalbant apie garantijas, programos lėšos, kurias įsipareigota skirti pagal garantijų sutartis, yra tinkamos finansuoti tik jeigu pagrindinės paskolos ar kitų rizikos pasidalijimo priemonių lėšos buvo išmokėtos galutiniams naudos gavėjams. Jei finansų tarpininkas arba garantijas gaunantis subjektas galutiniams naudos gavėjams neišmokėjo numatytos naujų paskolų ar kitų rizikos pasidalijimo priemonių lėšų sumos, tinkamos finansuoti išlaidos proporcingai sumažinamos (kaip nustatyta Deleguotojo reglamento (ES) Nr. 480/2014 8 straipsnio d punktas).

42 straipsnio 1 dalies c punkte apibrėžtas išlaidų tinkamumas finansuoti yra susijęs su dotacijų ir finansinių priemonių derinimu vykdant vieną veiksmą, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 37 straipsnio 7 dalyje. Atliekant skaičiavimus taip pat turi būti atsižvelgiama į atitinkamas finansavimo sutartis, kaip reikalaujama pagal Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 480/2014 11 straipsnį.

Į sąlyginio deponavimo sąskaitą mokėtiną sumą sudaro:

(a) kapitalizuotų palūkanų subsidijų arba garantinio mokesčio subsidijų atveju – diskontuoti mokėjimų įsipareigojimai ne ilgesnį kaip 10 metų laikotarpį pasibaigus tinkamumo finansuoti laikotarpiui ir (arba)

(b) mikrokreditų atveju – diskontuotos valdymo išlaidos ir mokesčiai, pasibaigus tinkamumo finansuoti laikotarpiui mokėtini šešerių metų laikotarpį.

Gali būti taikomi skirtingi į sąlyginio deponavimo sąskaitą mokėtinos sumos nustatymo metodai, jeigu pateikiami aiškūs metodikos pasirinkimo motyvai. Valstybės narės gali: i) naudoti projektų finansavimo metodą ir taikyti 4 proc. normą, kaip siūloma daryti dėl veiksmų, kuriais gaunama grynųjų pajamų (Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 480/2014 19 straipsnis), arba ii) taikyti Komisijos nustatytas bazines normas ([18]).

Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 42 straipsnio 2 dalyje numatyta išimtis dėl mikrokreditų. Kapitalizuotos valdymo išlaidos arba mokesčiai, kurie, pasibaigus tinkamumo finansuoti laikotarpiui, ne ilgesnį kaip šešerių metų laikotarpį bus mokami už per tinkamumo finansuoti laikotarpį įvykdytas investicijas į galutinius naudos gavėjus ir kuriems negalima taikyti 44 ar 45 straipsnių, gali būti laikomi tinkamomis finansuoti išlaidomis, jei sumokami į tam tikslui atidarytą sąlyginio deponavimo sąskaitą. Be to, pagal Deleguotojo reglamento (ES) Nr. 480/2014 14 straipsnio 1, 2 ir 4 dalis, kapitalizuotos valdymo išlaidos ir mokesčiai, kurie turi būti kompensuoti kaip tinkamos finansuoti išlaidos pagal Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 42 straipsnio 2 dalį, turi būti apskaičiuojami tinkamumo finansuoti laikotarpio pabaigoje kaip diskontuotų valdymo išlaidų ir mokesčių suma, kuri turi būti išmokėta pasibaigus tinkamumo finansuoti laikotarpiui už to reglamento 42 straipsnio 2 dalyje nustatytą laikotarpį, laikantis atitinkamų finansavimo sutarčių. Kapitalizuotos valdymo išlaidos ir mokesčiai, kurie, pasibaigus tinkamumo finansuoti laikotarpiui, turi būti išmokėti finansinei priemonei, kuria teikiami mikrokreditai, neturėtų viršyti 1 proc. programos įnašų, sumokėtų galutiniams naudos gavėjams pagal Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 42 straipsnio 1 dalies a punktą paskolų forma, kuriuos dar reikia grąžinti finansinei priemonei, per metus, skaičiuojant *pro rata temporis* nuo tinkamumo finansuoti laikotarpio pabaigos iki investicijų grąžinimo dienos, susigrąžinimo procedūros pabaigos (įsipareigojimų nevykdymo atveju) arba Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 42 straipsnio 2 dalyje nurodyto laikotarpio pabaigos (priklausomai nuo to, kuri data ankstesnė). Bet kokie sąlyginio deponavimo sąskaitoje po Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 42 straipsnio 2 dalyje nurodyto laikotarpio likę ištekliai arba ištekliai, likę netikėtai užbaigus finansinę priemonę iki to laikotarpio pabaigos, turi būti panaudoti pagal to paties reglamento 45 straipsnį.

Grąžintos reinvestuotos lėšos arba panaikintos garantijos, t. y. antrajam ir vėlesniems investicijų ciklams priskiriamos lėšos, negali būti deklaruojamos kaip tinkamos finansuoti išlaidos.

([18]) Metodika išdėstyta Komisijos komunikate dėl orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo pakeitimo (2008/C 14/02) (OL C 14, 2008 1 19, p. 6). Bazinės normos skelbiamos čia: https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2023-12/reference_rates_base_rates2024_1_croatia_eurozone.pdf.

Be to, pagal Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 43 straipsnį investuotos iždo valdymo lėšos programų užbaigimo metu taip pat laikomos netinkamomis finansuoti išlaidomis. Palūkanos, gautos už Europos struktūrinių ir investicijų fondų įnašui priskiriamus finansinei priemonei skirtus KPP mokėjimus, yra susijusios su finansinei priemonei įgyvendinti išmokėtų KPP lėšų iždo valdymu. Užbaigus KPP bet kuri iš šių sumų, kuri nebuvo panaudota pagal Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 43 straipsnį, turėtų būti išskaičiuota iš tinkamų finansuoti išlaidų.

Pagal Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 44 straipsnio 1 dalies b punktą grynosios neigiamos palūkanos gali būti padengtos grąžintomis lėšomis.

Visais atvejais vadovaujančioji institucija turėtų saugoti įrašus.

Galutinio likučio mokėjimas reglamentuojamas Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 41 straipsnio 2 dalimi.

Pakartotiniam lėšų naudojimui pasibaigus tinkamumo finansuoti laikotarpiui taikomas Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 45 straipsnis.

Laikotarpiu iki programų užbaigimo valstybės narės ir vadovaujančiosios institucijos gali anuliuoti programų įnašus, skirtus finansinėms priemonėms, nurodytoms Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 38 straipsnio 1 dalies a ir c punktuose, ir finansinėms priemonėms, nurodytoms to reglamento 38 straipsnio 1 dalies b punkte, kurios įgyvendinamos pagal to reglamento 38 straipsnio 4 dalies a, b ir c punktus, tik jeigu tie įnašai dar neįtraukti į mokėjimo prašymą, kaip nurodyta to reglamento 41 straipsnyje.

3.6. **Intervencinių priemonių, kurioms taikoma integruota administravimo ir kontrolės sistema (IAKS), perkėlimas iš 2014–2022 m. KPP į 2023–2027 m. BŽŪP strateginius planus**

Pagal Reglamento (ES) 2021/2115 155 straipsnio 3 dalį, įsipareigojimai, prisiimti pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 22, 28, 29, 33 ir 34 straipsniuose nurodytas daugiametes priemones (atitinkančias kaimo plėtros programų 8.1, 10, 11, 14 ir 15 priemones), gali būti perkelti į BŽŪP strateginio plano (EŽŪFKP) intervencines priemones pagal Reglamento (ES) 2021/2116 70 straipsnį. Be to, pagal Reglamento (ES) 2021/2115 155 straipsnio 5 dalį įsipareigojimams pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 28 ir 29 straipsnius (kaimo plėtros programų 10 ir 11 priemonės) BŽŪP strateginiame plane leidžiama gauti paramą iš EŽŪGF (ekologinių sistemų), jei šie įsipareigojimai atitinka konkrečias sąlygas, pavyzdžiui, atitinka b tipo ekologinių sistemų reikalavimus pagal 31 straipsnio 7 dalies pirmos pastraipos b punktą.

Nauji paramos sąlygų reikalavimai taikomi išlaidoms, perkeliamoms iš vykdomų KPP įsipareigojimų į BŽŪP planą, kad būtų finansuojamos iš BŽŪP plano (2023–2027 m.) biudžeto. Pagal Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 48 straipsnį, ūkininkams leidžiama atsisakyti šių įsipareigojimų, jei jie nesutinka su naujomis sąlygomis, pavyzdžiui, susijusiomis su paramos sąlygomis.

3.6.1. *Mokėjimai skirtingais programavimo laikotarpiais*

Avansai pagal KPP kartu su galutinėmis išmokomis pagal BŽŪP planus turėtų būti mokami tik išimtiniais atvejais ir tik ribotai, kaip reglamentuojama Reglamento (ES) 2021/2115 155 straipsniu.

155 straipsnyje numatyta, kad tam tikros išlaidos, patirtos ankstesniais programavimo laikotarpiais, yra tinkamos finansuoti, jei tokios išlaidos yra įtrauktos į BŽŪP planus ir laikomasi naujosios teisės aktų sistemos taisyklių, tačiau su paramos gavėjų įsipareigojimais susijusios taisyklės, taip pat patikrų ir kontrolės taisyklės jiems gali labai pasikeisti, jei taikomos integruotos administravimo ir kontrolės sistemos (IAKS) priemonės. Taigi, derinant mokėjimus pagal atskirus dviejų programavimo laikotarpių įsipareigojimus, reglamentuojamus skirtingomis teisinėmis sistemomis, tiek vadovaujančiosioms institucijoms, tiek paramos gavėjams atsiranda didelių administracinių sunkumų ir to reikėtų kuo labiau vengti.

Siekdamos pašalinti galimas finansavimo spragas ir išvengti sudėtingo skirtingų taisyklių rinkinių taikymo išlaidoms, patirtoms per du programavimo laikotarpius, valstybės narės gali išnagrinėti kitas galimybes, pavyzdžiui, perskirstyti KPP finansinį paketą arba naudoti papildomą nacionalinį finansavimą, siekdamos užtikrinti, kad galutinius mokėjimus būtų galima gauti pagal KPP.

Valstybės narės taip pat turėtų atsižvelgti į tai, kad paramos gavėjų patirtos išlaidos pagal BŽŪP planus yra tinkamos finansuoti tik tuo atveju, jei jos patirtos nuo 2023 m. sausio 1 d. (Reglamento (ES) 2021/2115 86 straipsnio 4 dalis).

3.6.2. *Paramos sąlygos ir kompleksinės paramos patikros*

Neseniai supaprastinus Reglamento (ES) 2021/2116 (iš dalies pakeisto Reglamentu (ES) 2024/1468 ([19])) 83 straipsnio 2 dalį, ūkininkams, kurių turimos valdos maksimalus dydis neviršija 10 ha, paramos sąlygų kontrolė netaikoma. Todėl jiems netaikoma paramos sąlygų kontrolės sistema ir dėl šios priežasties šiems ūkininkams netaikoma su kompleksine parama susijusi kontrolė pagal Reglamento (ES) 2021/2116 104 straipsnio 1 dalies antros pastraipos a punkto iv papunktį. Kitaip tariant, ūkininkams, kurių turimos valdos maksimalus dydis neviršija 10 ha, taikoma kompleksinės paramos kontrolė, kai jie gauna atitinkamą paramą pagal kaimo plėtros planus.

Prieš neseniai iš dalies pakeičiant Reglamento (ES) 2021/2116 104 straipsnio 1 dalies antros pastraipos a punkto iv papunktį, Deleguotojo reglamento (ES) 2022/1172 12 straipsnyje nustatytos pereinamojo laikotarpio taisyklės, kuriomis mažinamos pernelyg didelės administracinės išlaidos ir našta, susijusios su tam tikrų paramos gavėjų patikromis, kartu laikantis kompleksinės paramos ir paramos sąlygų. Pagal Deleguotojo reglamento (ES) 2022/1172 12 straipsnio taisyklę, paramos gavėjų, gaunančių išmokas už plotą, patikros buvo susijusios tik su paramos sąlygų reikalavimais. Atitinkama kompleksinės paramos pareiga turi būti patikrinta tik nustačius, kad nesilaikoma reikalavimų dėl paramos sąlygų. Tačiau iš dalies pakeitus Reglamento (ES) 2021/2116 104 straipsnio 1 dalies antros pastraipos a punkto iv papunktį, tokių atitinkamų kompleksinės paramos pareigų tikrinti nereikia, jei nesilaikoma reikalavimų dėl paramos sąlygų (nes Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 96 ir 97 straipsniai buvo panaikinti).

3.7. **Intervencinių priemonių, kurioms netaikoma IAKS, perkėlimas iš 2014–2022 m. KPP į 2023–2027 m. BŽŪP strateginius planus**

Pagal Reglamento (ES) 2021/2115 155 straipsnio 4 dalį, su teisiniais įsipareigojimais paramos gavėjams susijusios išlaidos, patirtos įgyvendinant tame straipsnyje nurodytas priemones ([20]), gali būti tinkamos finansuoti pagal BŽŪP strateginius planus skiriant EŽŪFKP įnašą, jei laikomasi šių sąlygų:

— išlaidos buvo a) patirtos po 2025 m. gruodžio 31 d. (patirtos išlaidos suprantamos kaip mokėjimo agentūros patirtos išlaidos), b) yra numatytos BŽŪP strateginiame plane pagal Reglamento (ES) 2021/2115 taisykles, išskyrus 73 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos f punktą, ir c) atitinka Reglamento (ES) 2021/2116 reikalavimus;

— toms priemonėms padengti taikoma BŽŪP strateginiame plane pagal Reglamentą (ES) 2021/2115 nustatyta intervencinės priemonės EŽŪFKP įnašo norma.

Šiuo atveju teisiniai įsipareigojimai suprantami kaip įsipareigojimai paramos gavėjams, t. y. nacionalinės valdžios institucijos priimti sprendimai dėl dotacijų arba kiti administraciniai aktai, kuriais paramos gavėjui suteikiama teisėtų lūkesčių.

Valstybės narės perkeltas išlaidas gali įtraukti į savo BŽŪP strateginius planus ([21]) – numatyti atskirą intervencinę priemonę arba įtraukti išlaidas į esamą intervencinę priemonę ir nustatyti atskirą vieneto sumą. Perkeltos išlaidos turėtų būti nurodytos finansiniame plane. Paskui jas, kai bus atliekamas BŽŪP strateginio plano pakeitimas, patvirtins Europos Komisija.

([19]) 2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1468, kuriuo dėl geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės standartų, klimatui, aplinkai ir gyvūnų gerovei naudingų sistemų, BŽŪP strateginių planų dalinių pakeitimų ir tų planų peržiūros, taip pat kontrolės ir nuobaudų netaikymo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2021/2115 ir (ES) 2021/2116, (OL L, 2024/1468, 2024 5 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1468/oj).

([20]) Susiję straipsniai: Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 14–18 straipsniai, 19 straipsnio 1 dalies a ir b punktai, 20, 23–27, 35, 38, 39 ir 39a straipsniai, Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 35 straipsnis ir Reglamento (ES) 2020/2220 4 straipsnis.

([21]) Pagal 2021 m. gruodžio 21 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2021/2289, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2115 taikymo taisyklės dėl BŽŪP strateginių planų turinio pateikimo ir saugaus keitimosi informacija elektroninės sistemos, I priede, visų pirma jo 5 punkto d ir e papunkčiuose, nustatytą struktūrą (OL L 458, 2021 12 22, p. 463, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/2289/oj).

Su įsipareigojimais investicijoms į didelio masto infrastruktūrą susijusios išlaidos, kurios yra tinkamos finansuoti pagal Reglamentą (ES) Nr. 1305/2013, tačiau ne pagal BŽŪP strateginius planus, kaip nurodyta Reglamento (ES) 2021/2115 73 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos f punkte, gali būti įtrauktos į BŽŪP strateginį planą, tačiau tik perkėlimo tikslais. Ši išimtis numatyta Reglamento (ES) 2021/2115 155 straipsnio 4 dalies a punkte. Todėl tokia intervencinė priemonė negali būti naudojama naujiems įsipareigojimams pagal BŽŪP strateginį planą vykdyti ir gali būti naudojama tik likusiems pagal KPP prisiimtiems įsipareigojimams finansuoti. Tai galima padaryti arba BŽŪP strateginiame plane numatant atskirą intervencinę priemonę, arba pagal esamą intervencinę priemonę numatant tam tikrą veiksmą ir (arba) dalinę intervencinę priemonę, kurių lėšomis būtų finansuojamos pagal KPP pradėtos investicijos į didelio masto infrastruktūrą.

Pagal Reglamento (ES) 2021/2115 155 straipsnio 4 dalį įmanoma perkelti išlaidas, susijusias su įsipareigojimais įgyvendinant iniciatyvą LEADER. Vis dėlto, kadangi iniciatyva LEADER susijusi su vietos veiklos grupių pagal vietos plėtros strategijas, patvirtintas pagal 2014–2022 m. kaimo plėtros programas, įgyvendinamais projektais, kurie turi būti užbaigti iki programavimo laikotarpio pabaigos, toks perkėlimas turėtų būti ribotas ir atliekamas tinkamai pagrįstomis konkrečiomis aplinkybėmis.

Iš esmės pagal Reglamento (ES) 2021/2115 155 straipsnio 4 dalį leidžiama perkelti visų rūšių LEADER paramą (įskaitant paramą parengiamiesiems veiksmams). Tačiau praktiškai šie įsipareigojimai pirmiausia perkeliami įgyvendinant projektus, dėl kurių prisiimti teisiniai įsipareigojimai pagal KPP 19.2 papriemonę (Parama veiklai pagal bendruomenės inicijuotos vietos plėtros strategiją įgyvendinti), kai dėl pagrįstų priežasčių konkretūs projektai negali būti užbaigti iki 2025 m. pabaigos, nors iš pradžių buvo planuota juos užbaigti laiku. Nepaisant to, valstybės narės savo BŽŪP strateginių planų valdymo ir kontrolės sistemose turi pateikti informaciją apie tokiems projektams skirtus mokėjimus ir jų kontrolę.

Apskritai valstybėms narėms rekomenduojama kuo labiau apriboti perkeliamų įsipareigojimų sumas ir kvietimus teikti pasiūlymus pritaikyti prie vis dar turimo KPP biudžeto, kad projektus būtų galima įgyvendinti iki 2025 m. pabaigos. Vis dėlto, siekiant kuo geriau panaudoti turimas lėšas ir kuo labiau sumažinti riziką, kad nebus panaudotas EŽŪFKP ir (arba) Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės biudžetas, tam tikro lygio perviršis ir galimas perkėlimas yra priimtini, jeigu tenkinamos Reglamento (ES) 2021/2115 155 straipsnio 4 dalies sąlygos.

3.8. **Iš išankstinio finansavimo gautos palūkanos**

Kaip reikalaujama Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 35 straipsnio 4 dalyje, prieš pasibaigiant kaimo plėtros programai Komisija turi patvirtinti visą išankstinio finansavimo sumą sprendime dėl sąskaitų patvirtinimo. Šiuo tikslu valstybių narių prašoma į kaimo plėtros programą įtraukti palūkanas, gautas už jų gautą išankstinį finansavimą, ir išskaičiuoti jas iš galutinėje išlaidų deklaracijoje nurodytos viešųjų išlaidų sumos.

4. **PROGRAMŲ UŽBAIGIMO DOKUMENTŲ PATEIKIMAS**

4.1. **Dokumentai, kuriuos valstybės narės turi pateikti užbaigdamos programas**

Komisija kasmet patvirtina akredituotų mokėjimo agentūrų sąskaitas ([22]). Todėl programos užbaigimas bus grindžiamas visų iš eilės einančių finansinių metų (2015–2025 m.) metinėmis finansinėmis ataskaitomis ir atitinkamais sprendimais dėl finansinio patvirtinimo.

Pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 7 straipsnio 3 dalį kartu su akredituotos mokėjimo agentūros metinėmis finansinėmis ataskaitomis turi būti pateikta už akredituotą mokėjimo agentūrą atsakingo asmens pasirašyta valdymo deklaracija. Pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 9 straipsnio 1 dalį, siejamą su Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 5 straipsnio 3 dalimi, sertifikavimo įstaiga turi pateikti nuomonę, ar mokėjimo agentūros metinės finansinės ataskaitos yra išsamios, tikslios ir teisingos, ar tinkamai veikia jos vidaus kontrolės sistema ir ar išlaidos, kurias Komisijos prašyta kompensuoti, atitinka teisėtumo bei tvarkingumo reikalavimus. Tą nuomonę sertifikavimo įstaiga turėtų parengti remdamasi Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 6 ir 7 straipsniuose nustatytais audito principais ir metodais. Ta nuomonė turi būti pagrįsta ataskaita, apimančia Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 5 straipsnio 4 dalyje nurodytas ataskaitas. Išsami informacija apie mokėjimo agentūros metinių finansinių ataskaitų turinį išdėstyta Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 29 straipsnyje.

([22]) Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 51 straipsnis.

Komisija patikslins, kokią informaciją valstybės narės turi pateikti dėl EŽŪFKP 2014–2022 m. programavimo laikotarpio programų užbaigimo (paskutinių metinių finansinių ataskaitų patvirtinimas), ir nustatys specialias gaires valstybių narių sertifikavimo įstaigoms dėl sertifikavimo audito ir ataskaitų teikimo užbaigiant 2014–2022 m. EŽŪFKP programavimo laikotarpio programas ([23]).

Pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 37 straipsnį, programą galima užbaigti tik gavus paskutinę metinę įgyvendinimo pažangos ataskaitą (t. y. metinę įgyvendinimo ataskaitą).

4.2. **Programų užbaigimo dokumentų pateikimo terminas**

Paskutinė metinė įgyvendinimo ataskaita turi būti pateikta iki **2026 m. birželio 30 d.** (Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 75 straipsnio 1 dalis).

2025 finansinių metų sąskaitoms patvirtinti reikalingi dokumentai Komisijai turėtų būti išsiųsti iki 2026 m. vasario 15 d. ([24]) Kiekvieni finansiniai metai apima išlaidas, kurias mokėjimo agentūros patyrė nuo (n–1) metų spalio 16 d. iki (n) metų spalio 15 d. Be to, kiek tai sietina su paskutiniais programų vykdymo metais (nuo 2024 m. spalio 16 d. iki 2025 m. gruodžio 31 d.), valstybės narės turi ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo galutinės tinkamumo finansuoti datos, t. y. iki 2026 m. birželio 30 d., pateikti Komisijai iki 2025 m. gruodžio 31 d. patirtų išlaidų ataskaitas ([25]).

Jei valstybė narė iki 2026 m. birželio 30 d. Komisijai minėtų dokumentų nepateiks, įsipareigojimai dėl likučio bus automatiškai panaikinti ([26]).

4.3. **Dokumentų keitimas pasibaigus jų pateikimo terminui**

Apskritai valstybėms narėms nebus leidžiama keisti jokių 4.2 punkte išvardytų dokumentų pasibaigus jų pateikimo terminui, išskyrus tuo atveju, kai reikia ištaisyti korektūros klaidas, nebent Komisija to paprašytų gavusi paaiškinimus sutikrinimo proceso metu.

Komisijos prašymu arba valstybės narės iniciatyva išsamesnė informacija apie sąskaitų patvirtinimą gali būti pateikta Komisijai per laikotarpį, kurį Komisija nustato atsižvelgdama į darbą, kurį reikia atlikti tokiai informacijai pateikti. Jei tokia informacija nepateikiama, Komisija gali sąskaitas patvirtinti remdamasi turima informacija ([27]).

Tinkamai pagrįstais atvejais Komisija gali patenkinti prašymą pateikti informaciją vėliau, jeigu toks prašymas jai pateikiamas prieš pasibaigiant informacijos pateikimo terminui ([28]).

4.4. **Dokumentų saugojimas** ([29])

Su finansuojamomis išlaidomis ir asignuotosiomis pajamomis, kurias gaus EŽŪFKP, įskaitant Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonę, susijusius patvirtinamuosius dokumentus Komisija turi saugoti ne trumpiau kaip trejus metus po tų metų, kuriais buvo atliktas paskutinis mokėjimo agentūros mokėjimas.

Pažeidimų arba aplaidumo atveju patvirtinamuosius dokumentus Komisija saugo ne trumpiau kaip trejus metus po tų metų, kuriais iš paramos gavėjų buvo susigrąžintos ir EŽŪFKP (įskaitant Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonę) pervestos visos sumos arba kuriais buvo nustatytos finansinės nesusigrąžinimo pasekmės pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 2 dalį.

Jei atliekama Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 52 straipsnyje nustatyta atitikties patvirtinimo procedūra, patvirtinamieji dokumentai, išskyrus pažeidimų atvejus, turi būti saugomi ne trumpiau kaip vienus metus po tų metų, kuriais ta procedūra buvo užbaigta, atlikus finansinę pataisą arba jos neatlikus, arba, jeigu byla dėl sprendimo dėl atitikties nagrinėjama Teisingumo Teisme, ne trumpiau kaip vienus metus po tų metų, kuriais byla buvo užbaigta.

([23]) EŽŪGF / EŽŪFKP ataskaitų sertifikavimo audito gairės. Ataskaitų teikimo reikalavimai ir sertifikavimo įstaigos teikiamos nuomonės.
([24]) Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 30 straipsnio 2 dalis.
([25]) Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 37 straipsnio 1 dalis.
([26]) Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 37 straipsnio 3 dalis.
([27]) Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 30 straipsnio 3 dalis.
([28]) Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 30 straipsnio 4 dalis.
([29]) Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 32 straipsnis.

Patvirtinamieji dokumentai gali būti saugomi popierine, elektronine arba abiem formomis.

Dokumentai gali būti saugomi tik elektronine forma, jeigu pagal atitinkamos valstybės narės nacionalinę teisę nacionalinio teismo nagrinėjamose bylose elektroninius dokumentus leidžiama naudoti kaip pagrindinių operacijų įrodymą.

Jei dokumentai saugomi tik elektronine forma, jų saugojimo sistema turi atitikti Deleguotojo reglamento (ES) 2022/127 I priedo 3 punkto B dalies reikalavimus.

5. **PROGRAMŲ UŽBAIGIMAS**

5.1. **Sąskaitų patvirtinimas**

Paskutinis sprendimas dėl sąskaitų patvirtinimo prieš užbaigiant kaimo plėtros programą bus grindžiamas tais pačiais dokumentais (Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 29 straipsnis) kaip ir bet kuris ankstesnis metinis sprendimas dėl patvirtinimo, tačiau bus priimamas kitu laiku ir apims ne keturis, o penkis ketvirčius.

Paskutiniame sprendime dėl sąskaitų patvirtinimo, priimtame prieš užbaigiant programas, bus nustatytos 2024 m. spalio 16 d. – 2025 m. gruodžio 31 d. valstybėje narėje patirtų išlaidų sumos, kurios bus mokėtinos iš EŽŪFKP remiantis Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 908/2014 29 straipsnyje nurodytomis ataskaitomis. Paskutiniame sprendime dėl sąskaitų patvirtinimo taip pat bus nustatytos Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 42 straipsnio 1 dalyje nurodytų finansinių priemonių tinkamos finansuoti išlaidos ir visi išmokų sumažinimai bei mokėjimų sustabdymai pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 41 ir 42 straipsnius.

Priėmus sprendimą dėl sąskaitų patvirtinimo, iš valstybių narių susigrąžintina arba joms mokėtina suma bus nustatyta iš laikotarpiu nuo 2024 m. spalio 16 d. iki 2025 m. gruodžio 31 d. iš EŽŪFKP padengtinų išlaidų atėmus to paties laikotarpio tarpines išmokas. Vis dėlto, kai išankstinis finansavimas ir tarpinės išmokos pasieks 95 proc. viso EŽŪFKP ir Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonės įnašo (žr. šių gairių 2.3 punktą), Komisija kartu su kiekviena paskesne išlaidų deklaracija patvirtins išankstinio finansavimo sumas. Tokiu atveju susigrąžintina arba mokėtina suma bus nustatyta iš laikotarpiu nuo 2024 m. spalio 16 d. iki 2025 m. gruodžio 31 d. iš fondo padengtinų išlaidų atėmus to paties laikotarpio tarpines išmokas ir patvirtintas atitinkamo laikotarpio išankstinio finansavimo sumas.

Komisija per tris mėnesius nuo galutinių ataskaitų gavimo dienos informuos valstybes nares apie atlikto ataskaitų patikrinimo rezultatus ir visus siūlomus pakeitimus.

Jei dėl priežasčių, priklausančių nuo valstybės narės, Komisija negalės patvirtinti valstybės narės sąskaitų per keturis mėnesius nuo jų gavimo dienos, ji valstybę narę informuos apie papildomus tyrimus, kuriuos ji siūlo atlikti.

5.2. **Likučio apskaičiavimas programos užbaigimo metu**

Šių gairių 5.1 punkte nurodytame sprendime dėl sąskaitų patvirtinimo Komisija taip pat apskaičiuoja ir įtraukia likutį, kuris turi būti išmokėtas arba susigrąžintas užbaigiant kaimo plėtros programą. Vis dėlto reikėtų pažymėti, kad jei yra ankstesnių finansinių metų metinių finansinių ataskaitų, kurios dar nėra patvirtintos priėmus sprendimą dėl paskutinių vykdymo metų sąskaitų patvirtinimo, programa negali būti užbaigta ir likutis negali būti išmokėtas.

Visos pagal Komisijos išduotus vykdomuosius raštus susigrąžintinos, bet dar nesusigrąžintos sumos išskaičiuojamos iš mokėtino galutinio likučio.

Jei valstybė narė po kontrolės procedūrų atliko išmokėtų sumų finansinį patikslinimą ir susigrąžino atitinkamas sumas, ji turi vėl priskirti sumas atitinkamai programai. Pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 56 straipsnį, anuliuotos ir susigrąžintos Sąjungos finansavimo pagal EŽŪFKP sumos ir su jomis susijusios palūkanos turi būti vėl priskiriamos atitinkamai programai. Taigi dėl pažeidimų, susijusių su 2014–2022 m. programavimo laikotarpiu, susigrąžintos sumos negali būti naudojamos veiksmams pagal BŽŪP strateginius planus finansuoti ir negali būti vėl priskirtos veiksmams ir (arba) projektams, dėl kurių buvo vykdomas finansinis patikslinimas ([30]). Užbaigus KPP sumos, kurių valstybė narė pakartotinai nepanaudojo, turi būti grąžintos į Sąjungos biudžetą, todėl bus išskaičiuotos iš galutinio likučio.

([30]) Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 56 straipsnis.

Užbaigiant KPP Komisija taip pat atsižvelgs į paskutinę metinę kaimo plėtros programos įgyvendinimo pažangos ataskaitą, nurodytą Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 75 straipsnyje. Apie šios ataskaitos nagrinėjimo rezultatus Komisija valstybę narę informuos per penkis mėnesius ([31]).

Komisija atsižvelgs į visas išmokas, kurios buvo sumažintos arba kurių mokėjimas buvo sustabdytas pagal Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 41 ir 42 straipsnius, apskaičiuodama likutį programos užbaigimo metu, galutinę mokėtiną sumą sumažindama šiomis sumomis, kuriomis išmokos buvo sumažintos ir kurių mokėjimas buvo sustabdytas.

Komisija raštu informuos valstybes nares apie savo pasiūlymą dėl mokėtino arba susigrąžintino likučio.

Galutinio likučio apskaičiavimo pavyzdys pateiktas šių gairių 1 lentelėje.

5.3. **Sumažinimas dėl mokėjimo termino nesilaikymo programos užbaigimo metu**

Patikrinimas, ar laikomasi paskutinio mokėjimo termino, nustatyto mokėjimams paramos gavėjams pagal KPP, prieš užbaigiant kaimo plėtros programą bus grindžiamas tomis pačiomis nuostatomis (Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 75 straipsnio 1 dalimi ir Deleguotojo reglamento (ES) Nr. 907/2014 5a straipsniu) kaip ir kiekvienas metinis mokėjimo termino patikrinimas, tačiau bus atliekamas kitu laiku, panašiai kaip ir priimant paskutinį sprendimą dėl sąskaitų patvirtinimo.

Paskutinių įgyvendinimo metų 5 proc. ribos apskaičiavimas, nurodytas Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 907/2014 5a straipsnio 2 dalyje, nesikeis, t. y. rezervo laikotarpis bus nustatomas atsižvelgiant į šiuos ketvirčius: nuo 2024 m. III ketv. iki 2025 m. II ketv. 2025 m. III ir IV ketv. bus laikomi pavėluotų mokėjimų ketvirčiais ir jais rezervas nebus keičiamas.

Paskutinis sumažinimo pagal tam tikrą programą dėl mokėjimo terminų nesilaikymo apskaičiavimas bus grindžiamas ne keturiais, o penkiais ketvirčiais, t. y. bus atsižvelgiama į 2025 m. IV ketv.

5.4. **Likučio išmokėjimas**

Komisija išmokės likutį, atsižvelgdama į turimas lėšas, ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo tada, kai bus laikoma, kad paskutinės metinės finansinės ataskaitos ir metinė pažangos ataskaita yra priimtinos, ir kai bus patvirtintos visos metinės sąskaitos ([32]). Šis galutinio likučio mokėjimas nedaro poveikio jokiems paskesniems sprendimams dėl atitikties, priimamiems užbaigus programą.

5.5. **Įsipareigojimų panaikinimas**

Komisija automatiškai panaikins paskutinę išlaidų tinkamumo finansuoti dieną (2025 m. gruodžio 31 d.) dar nepanaudotą biudžetinių įsipareigojimų dalį, dėl kurios valstybės narės iki 2026 m. birželio 30 d. nebus pateikusios išlaidų deklaracijos ([33]).

Išmokėjusi likutį, Komisija per šešis mėnesius nuo programų užbaigimo panaikins visus likusius neįvykdytus įsipareigojimus ([34]).

Pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2018/1046 (Finansinio reglamento) ([35]) 15 straipsnio 1 dalį, panaikintus asignavimus gali būti vėl leidžiama naudoti, jeigu išimtinai dėl Komisijos kaltės padaroma akivaizdi klaida.

([31]) Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 50 straipsnio 7 dalis.
([32]) Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 37 straipsnio 2 dalis.
([33]) Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 38 straipsnio 2 dalis.
([34]) Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 37 straipsnio 2 dalis.
([35]) 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES bei panaikinamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012. Šis reglamentas panaikintas Reglamentu (ES, Euratomas) 2024/2509. Tačiau pagal jo 277 straipsnio 4 dalį panaikintas Reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046 toliau taikomas teisiniams įsipareigojimams, prisiimtiems iki Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 įsigaliojimo. Todėl pagal Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 76 straipsnį dėl teisinių įsipareigojimų kaimo plėtros programose vis dar taikomas Reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046.

6. PAREIGOS PO PROGRAMŲ UŽBAIGIMO

6.1. Tolesni veiksmai, susiję su nepagrįstai išmokėtomis sumomis, nustatytomis pateikus programų užbaigimo dokumentus

Pareiga susigrąžinti nepagrįstai išmokėtas sumas neišnyksta užbaigus kaimo plėtros programą – kaip nurodyta Reglamento (ES) 2021/2116 59 straipsnio 1 dalies e punkte ([36]), valstybės narės turi siekti susigrąžinti visas nepagrįstai išmokėtas sumas, nustatytas užbaigus programas, pagal kurias paramos gavėjams buvo išmokėtos Sąjungos lėšos.

Apie atitinkamas sumas Komisijai turi būti pranešama pagal Reglamento (ES) Nr. 908/2014 II ir III priedus ir pateikiant vadinamąją 50/50 lentelę, Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 2 dalies pirmos ir antros pastraipų ir 3 dalies antros pastraipos tikslais.

Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnis taikomas vykdomoms susigrąžinimo procedūroms ir susigrąžinimo procedūroms, kurios turi būti pradėtos dėl 2014–2022 m. programavimo laikotarpiu iš EŽŪFKP nepagrįstai išmokėtų sumų.

Valstybė narė gali nuspręsti sustabdyti susigrąžinimo procedūrą tais atvejais, kai patirtos sąnaudos viršija susigrąžintiną sumą, kaip nurodyta Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 3 dalies a punkte, arba kai susigrąžinti lėšų neįmanoma dėl skolininko arba už pažeidimą teisiškai atsakingo asmens nemokumo, nustatyto ir pripažinto pagal nacionalinę teisę, kaip nurodyta Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 3 dalies b punkte.

Valstybių narių mokėtinos sumos, kurios yra susijusios su neišnagrinėtais pažeidimų atvejais ir kurioms bus taikoma 50/50 taisyklė ([37]), priėmus sprendimą dėl užbaigimo turės būti kasmet grąžinamos į Sąjungos biudžetą.

6.2. Atitikties patvirtinimas užbaigus programą

Kaimo plėtros programos užbaigimas neturi įtakos jokiam vėlesniam sprendimui dėl atitikties patvirtinimo, į kurį gali būti įtrauktos sumos, kurias valstybės narės turės sumokėti po Komisijos atliktų auditų.

6.3. Veiklos rezultatų plano vertinimas užbaigiant programas

Vertinimas, ar pasiektas KPP veiklos rezultatų plano galutinis tikslas, bus atliekamas 2026 m., remiantis galutine metine įgyvendinimo ataskaita. Atlikdama šį vertinimą, Komisija nustatys, kokiu mastu pasiekti galutiniai tikslai, taip pat visus atvejus, kai iš esmės nepavyko pasiekti tų tikslų.

Kai veiklos rezultatų plano prioritetas iš esmės nepasiektas, tai reiškia, kad tikslo (-ų) pasiekimo lygis (kai vienam prioritetui nustatyti daugiau nei du tikslai) yra mažesnis nei tam tikra procentinė dalis, apibrėžta Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 215/2014 6 straipsnyje. Be to, jei nustatoma, kad prioriteto nepavyko pasiekti iš esmės, vadovaujamasi keliomis kartu taikomomis sąlygomis, kaip numatyta Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 22 straipsnio 7 dalyje. Kad Komisija galėtų konstatuoti, jog prioriteto nepavyko pasiekti iš esmės, ji turi nustatyti, kad iš esmės nepasiektas prioritetas yra susijęs su įgyvendinimo trūkumais, ir apie juos pranešti vadovaujančiajai institucijai, ir tai institucijai turi būti suteikta galimybė imtis taisomųjų veiksmų.

Komisija už tai, kad iš esmės nepavyko pasiekti veiklos rezultatų plano prioriteto, gali taikyti finansinę pataisą, tačiau to daryti neprivalo.

Komisija finansinės pataisos netaikys, jei veiklos rezultatų plano prioriteto nepavyko pasiekti dėl socialinių, ekonominių ar su aplinka susijusių veiksnių poveikio, esminių ekonomikos ar aplinkos sąlygų atitinkamoje valstybėje narėje pasikeitimų, arba dėl *force majeure* priežasčių, darančių didelį poveikį atitinkamų prioritetų įgyvendinimui ([38]).

([36]) Ankstesnis Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 58 straipsnio 1 dalies e punktas.
([37]) Reglamento (ES) Nr. 1306/2013 54 straipsnio 2 dalis.
([38]) Reglamento (ES) Nr. 1303/2013 22 straipsnio 7 dalis.

1 LENTELĖ. Galutinio likučio apskaičiavimo pavyzdys

Galutinio KPP likučio apskaičiavimas
I. **Finansavimo plano pagal kryptis laikymosi patikrinimas:**
a) visos 2014–2022 m. programavimo laikotarpio metinėse deklaracijose deklaruotos išlaidos;
b) korekcijos;
c) atėmus bendrą viršutinę ribą priemonės lygmeniu.
II. **KPP jau išmokėtų sumų atskaitymas:**
a) išmokėta išankstinio finansavimo suma;
b) tarpinės išmokos
= Galutinis mokėtinas likutis
- Sustabdymas ir (arba) nutraukimas
= GALUTINIS mokėtinas arba susigrąžintinas LIKUTIS